

สถานการณ์ ประเภท สาเหตุและผลกระทบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ที่ปรากฏในสังคมโลก

2.1 สถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ปรากฏขึ้นในสังคมโลกโดยสังเขป

ตลอดระยะเวลาของประวัติศาสตร์โลกอันยาวนาน ได้ปรากฏเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อันโหดร้ายทารุณมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน นับตั้งแต่สงครามระหว่างอาณาจักรโบราณ เพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ เช่น สงครามของพวกอัสซีเรียน (Assyrian warfare) ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 8-7 ก่อนคริสตกาล อันเป็นผลให้บ้านเมือง ตลอดจนพระราชวังแห่งกรุงบาบิโลน อันงดงามตระการตาเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคโบราณต้องถูกทำลายลงจนราบคาบเหลือไว้แต่เพียงตำนานให้เล่าขานมาจนถึงทุกวันนี้ ประชาชนทั้งหมดถูกสังหารอย่างทารุณ และในที่สุดพวกอัสซีเรียนเองก็ต้องตกเป็นเหยื่อของการทำลายล้างในสงครามที่ตนเองเป็นผู้ก่อขึ้น หรือการโจมตีกรุงทรอย (Troy) ซึ่งได้รับการบันทึกไว้เป็นวรรณกรรมอันลือลั่น หรือแม้กระทั่งการที่ชาวโรมันพยายามทำลายล้างชาวคริสต์ เป็นต้น

ในยุคโรมันยุคกลาง หลายเหตุการณ์ของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก็ได้เกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งทางศาสนา ดังเช่น สงครามครูเสด (Crusade war) ระหว่างชาวคริสต์และชาวมุสลิม หรือสงครามระหว่างชาวคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestants) กับชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก (Roman Catholics) หรือการฆ่าล้างชาวยิวเพื่อแย่งชิงดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้า

มาถึงยุคสมัยของเราในปัจจุบัน การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก็ยังคงมีเหตุผลเกี่ยวกับความขัดแย้งทางด้านศาสนาอยู่ แต่ทว่าเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จำนวนไม่น้อยก็เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งในด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรมด้วย ตลอดจนเกิดขึ้นเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี อาวุธยุทโธปกรณ์ สารเคมีและเชื้อโรคต่างๆ ที่ใช้ในการทำสงคราม

เพื่อให้เห็นภาพความเลวร้ายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ความทุกข์ทรมานของประชาชนผู้ต้องชะตากรรม และเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ รูปแบบและผลกระทบของ

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การบังคับใช้อนุสัญญาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ผู้เขียนจึงขอบรรยายถึงสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโลกนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มีเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนจึงขอบรรยายเฉพาะเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโลก ทั้งด้านจริยธรรมและด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในเยอรมนี¹

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในเยอรมนีหรือที่เรียกว่า "The Holocaust" เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงมากที่สุดในด้านความโหดเหี้ยมทารุณ จำนวนเหยื่ออันมหาศาล และระยะเวลาที่ยาวนานถึง 12 ปี เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1933-1945 โดยมีเป้าหมายที่จะทำลายล้างชาวยิวและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ทั่วทั้งยุโรป

The Holocaust เริ่มต้นขึ้นหลังจากที่ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ได้ขึ้นครองอำนาจในเยอรมนีแล้ว 1 เดือน คือ ราวเดือนมกราคม ค.ศ. 1933 ฮิตเลอร์สั่งยึดและควบคุมธุรกิจห้างร้านของชาวยิวทั้งหมด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นชาวยิวก็ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ศาล หรือเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ในปี ค.ศ. 1935 ชาวยิวถูกฮิตเลอร์สั่งถอนสัญชาติเยอรมันอย่างถาวรและถูกห้ามมิให้สมรสกับชาวเยอรมันเชื้อสายอื่นๆ ในปี ค.ศ. 1938 นาซีเยอรมันของฮิตเลอร์ได้จับกุมชาวยิวนับพันคนไว้ในค่ายกักกัน และเรียกค่าสินไหมจำนวนมากจากชาวยิวที่มีฐานะมั่งคั่ง

ในช่วงปี ค.ศ. 1939 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวยิวทั้งหมดต้องกลายเป็นบุคคลที่ไม่มีสัญชาติ ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียน ไม่สามารถประกอบอาชีพหรือธุรกิจ ไม่มีสิทธิในที่ดิน ไม่มีสิทธิ์คบหาสมาคมกับบุคคลที่ไม่ใช่ชาวยิว ไม่มีสิทธิ์ใช้สวนสาธารณะ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และ ต้องอาศัยภายในบริเวณย่านที่พักอาศัยสำหรับชาวยิว (ghetto) เท่านั้น ในปี ค.ศ. 1941 เด็กชายชาวยิวอายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป จะถูกเกณฑ์ไปทำงานในโรงงานผลิตอาวุธ ชาวยิวถูกห้ามมิให้ใช้โทรศัพท์ และเด็กชาวยิวที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไปจะต้องติดเครื่องหมายรูป "ดาวแห่งดาวิด" (Star of David)

¹ Robert McHenry, editor, "Holocaust", *Encyclopaedia Britannica* (Micropaedia) 6 , pp. 13-14.

นาซีเยอรมันได้พยายามใหม่การโฆษณาชวนเชื่อลัทธิต่อต้านชาวยิว (anti-Semitism) อย่างหนักไปทั่วทั้งยุโรป จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1938 พวกฟาสซิสต์ (Fascist) ในอิตาลีได้ออกกฎหมายต่อต้านชาวยิวโดยนำเอาแบบอย่างมาจากกฎหมายต่อต้านชาวยิวของเยอรมันและได้ผนวกเอาดินแดนออสเตรียและเชคโกสโลวาเกียด้วย ประเทศฮังการีได้ออกกฎหมายต่อต้านชาวยิวตามแบบของฮิตเลอร์ในปี ค.ศ. 1938 โรมาเนียก็ออกกฎหมายต่อต้านชาวยิวในปี ค.ศ. 1938 เช่นเดียวกัน เมื่อนายอ็อกตาเวียน โกกา (Octavian Goga) ได้เป็นนายกรัฐมนตรี และได้ถอดถอนกษัตริย์คาร์ลที่ 2 (King Carol II) ออกจากราชบัลลังก์ ในปี ค.ศ. 1939 ประชาชนชาวยิวในโรมาเนียจำนวน 1 ใน 3 ถูกถอดถอนสิทธิเลือกตั้งและไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานใดๆ นาซีเยอรมันพยายามใช้มาตรการบีบบังคับทุกทางทั้งทางสังคมและการเมืองและใช้มาตรการปราบปรามอย่างรุนแรงต่อผู้พยายามต่อต้าน ชาวยิวจึงได้พยายามที่จะช่วยเหลือกันเอง (self-help) เพื่อรักษาสุขภาพของตนไว้ และได้มีการอพยพถิ่นฐานไปยังสหรัฐอเมริกาในช่วง ค.ศ. 1931-1941 แต่ก็ยังมีชาวยิวนับล้านคนที่ยังต้องเผชิญชะตากรรมต่อไป

ชัยชนะของเยอรมันในตอนต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ชาวยิวเกือบทั่วยุโรปตั้งแต่มหาสมุทรแอนตาร์กติกจนถึงแม่น้ำวอลก้า ตั้งแต่ประเทศนอร์เวย์จรดเกาะซิติลีต้องถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ทรัพย์สินบ้านเรือนถูกยึดและถูกบังคับให้อาศัยในย่านที่หักอาศัยสำหรับชาวยิวและในค่ายกักกัน (concentration camp) เมื่อกองทัพเยอรมันบุกไปภาคตะวันออกของยุโรปตั้งแต่โปแลนด์จนถึงสหภาพโซเวียตและรัฐต่างๆ ในแถบบอลติก ประชาชนชาวยิวรวมทั้งชาวโปแลนด์และชาวสลาฟถูกล้อมจับและถูกยิงเสียชีวิตและถูกนำไปฝังรวมกันในหลุมฝังศพขนาดใหญ่ การสังหารชีวิตประชาชนเหล่านี้ยังประกอบด้วยวิธีการด่อนประชาชนที่เป็นเหยื่อขึ้นไปบนรถบรรทุกที่มีควันพิษจนเสียชีวิต อย่างไรก็ตามเนื่องจากนาซีเยอรมันหวังเกรงต่อกระแสวิพากษ์วิจารณ์ภายในกองทัพเยอรมัน การฆ่าและฝังศพประชาชนที่เป็นเหยื่อเหล่านี้จึงต้องเปลี่ยนไปกระทำในค่ายกักกันที่อยู่ห่างไกลผู้คน อันเป็นผลทำให้การติดตามค้นหาศพผู้เคราะห์ร้ายในเวลาต่อมากระทำได้ยากยิ่ง

ในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1942 ผู้นำพรรคนาซีเยอรมัน 15 คน รวมทั้งนายอดอล์ฟ ไชชมาน (Adolf Eichmann) ได้ปรึกษารือกันเพื่อหาบทสรุปสุดท้ายสำหรับปัญหาของชาวยิว (The final solution of the jewish question) ผลการปรึกษารือกันครั้งนั้นทำให้มีการอพยพชาวยิวจากทั่วยุโรปที่นาซียึดครองไปยังค่ายกักกันในภาคตะวันออก เพื่อนำไปปฏิบัติ

(treated) ตามบทสรุปสุดท้าย ชาวยิวบางกลุ่มถูกประหารชีวิต บางกลุ่มถูกบังคับให้ทำงานหนักในกองทัพกรรมกรขนาดใหญ่ภายใต้สภาพที่ขาดแคลนอาหารอย่างหนัก ทั้งนี้ เพื่อเร่งกำจัดชาวยิวส่วนที่ยังมีชีวิตหลงเหลืออยู่

อย่างไรก็ตาม วิธีการฆ่าทำลายล้างชาวยิวเป็นจำนวนมหาศาลที่ได้ผลที่สุดและเป็นที่กล่าวขวัญของชาวโลกมากที่สุด ได้แก่ การใช้วิธีการรมแก๊สพิษโดยที่เหยื่อชาวยิวเหล่านั้นไม่รู้ตัว (gassing extermination) โดยการสร้างเป็นห้องอาบน้ำที่มีท่อแก๊สลักษณะเป็นฝักบัวสำหรับอาบน้ำอยู่ภายใน ร่างของชาวยิวที่เสียชีวิตเนื่องจากการถูกรมควันแก๊สพิษแล้วนั้น จะถูกนำไปฝังไว้ในบริเวณใกล้เคียง ด้วยวิธีการสังหารชาวยิวต่างๆ นานานี้ มีผลทำให้ชาวยิวจำนวนประมาณ 4,000,000 คน เสียชีวิตภายในค่ายกักกันทั้งที่เอาทวิทซ์ (Auchwitz) และที่ค่ายกักกันอื่นๆ และเมื่อรวมกับจำนวนชาวยิวที่ถูกนาซีสังหารชีวิตในระหว่างสงครามก็จะมีจำนวนถึง 6,000,000 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 13 ของจำนวนพลเรือนและทหารทั่วโลกที่เสียชีวิตในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีราว 46,000,000 ล้านคน

ด้วยความรู้สึกเวทนาผู้เคราะห์ร้ายเหล่านั้นอย่างที่สุด ประชาชนที่รู้สึกเป็นมิตรกับชาวยิว เช่น ในเดนมาร์ก ฝรั่งเศส อิตาลี และ บัลแกเรีย จึงได้พยายามช่วยเหลือชาวยิวเท่าที่จะทำได้โดยการให้ที่พักพิงหลบซ่อนตัว จัดทำเอกสารแสดงตนปลอมให้และพยายามช่วยให้ชาวยิวจำนวนหนึ่งได้มีโอกาสหนีไปยังประเทศที่เป็นกลาง เช่น ประเทศสเปน โปรตุเกส และ สวิตเซอร์แลนด์

แม้จะประสบความยากลำบากเพียงไรก็ตาม ชาวยิววัยรุ่นหนุ่มสาวนับพันก็สามารถเข้าร่วมกับขบวนการต่อต้านใต้ดินและกองทัพในหลายๆ ประเทศ เช่น โปแลนด์ สหภาพโซเวียต ยูโกสลาเวีย ฝรั่งเศสและอิตาลี เพื่อปฏิบัติการต่อต้านเยอรมัน ในขณะเดียวกัน กองทัพเยอรมันก็ได้ทำการปราบปรามชาวยิวอย่างหนักเช่นเดียวกัน เฉพาะในกรุงวอร์ซอของโปแลนด์ ชาวยิวถูกจับกุมได้ในครั้งเดียวถึง 400,000 คน และในครั้งสุดท้ายชาวยิวจำนวน 60,000 คน ได้ต่อสู้กับกองทัพติดอาวุธและรถถังของเยอรมันด้วยมือเปล่า ในที่สุดก็เหลือเพียงชาวยิวเพียงหยิบมือเดียวเท่านั้นที่สามารถรอดชีวิตและไปเป็นผู้ลี้ภัย (refugee)

เมื่อสงครามในยุโรปสิ้นสุดลงในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1945 ชาวยิวที่ได้รับบาดเจ็บก็ได้รับการรักษาเยียวยา แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชนชาติยิวทั้งหมดนั้นไม่อาจรักษาได้ ชาวยิวจึงหวังที่จะก่อตั้งและธำรงรักษาไว้ซึ่งประเทศอิสราเอล และนำตัวอาชญากรนาซีมาขึ้น

ศาลเพื่อชำระความผิดที่เกิดขึ้น ซึ่งภายหลังจากที่สามารถก่อตั้งประเทศอิสราเอลได้แล้ว อิสราเอลได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปลักพาตัวนาย Eichmaan ซึ่งได้ลี้ภัยไปพำนักในประเทศอาร์เจนตินา เพื่อนำตัวมาขึ้นศาลภายในของอิสราเอลเพื่อพิจารณาความผิด เหตุการณ์ลักพาตัวดังกล่าวนี้ สร้างความไม่พอใจให้แก่อาร์เจนตินาเป็นอย่างมาก เนื่องจากอาร์เจนตินาถือว่าการละเมิดอธิปไตยของตน จึงได้ยื่นเรื่องประท้วงการกระทำของอิสราเอลต่อองค์การสหประชาชาติ จนเมื่ออิสราเอลได้ยื่นคำขอโทษอย่างเป็นทางการต่อรัฐบาลอาร์เจนตินาแล้ว อาร์เจนตินาจึงยอมถอนคำประท้วงออกจากสหประชาชาติและยินยอมให้อิสราเอลพิจารณาความผิดของ Eichmaan ต่อไป

ความโหดร้ายของนาซีเยอรมันที่กระทำต่อชาวยิวและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ จำนวนมากมายมหาศาลเช่นนี้ ทำให้ชาวโลกรู้สึกตกใจเป็นอย่างมากและได้ร่วมกันรับรองอนุสัญญาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วยมติเอกฉันท์ถึงสองครั้งสองครา ด้วยความหวังที่จะให้อนุสัญญาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นี้คุ้มครองมนุษย์ทุกผู้ทุกนามให้รอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และด้วยความหวังที่ลงโทษผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ แม้ว่าผู้กระทำจะเป็นเพียงบุคคลธรรมดาก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หลังจากที้อนุสัญญาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้มีผลบังคับใช้แล้ว ก็ยังคงปรากฏเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ครั้งใหญ่ขึ้นอีกหลายครั้ง เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในดินแดนกัมพูชา

ข. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชา²

กัมพูชาเคยเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งในดินแดนแถบสุวรรณภูมิ นับตั้งแต่อาณาจักรฟูนัน (Funan) และอาณาจักรเจนละ (Chenla) โดยมีหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ ได้แก่ นครวัด (Angkor) อังงดงามตระการตา กัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสนานถึง 92 ปี นับแต่ปี ค.ศ. 1864 จนกระทั่งถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

ในปี ค.ศ. 1941 ฝรั่งเศสสถาปนาเจ้าโรตม สีหนุ เป็นกษัตริย์ของกัมพูชา และในปี ค.ศ. 1953 ฝรั่งเศสได้ให้เอกราชแก่กัมพูชาอย่างสมบูรณ์ เจ้าสีหนุได้ดำเนินนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในระหว่างที่มีสงครามเวียดนาม ในปี ค.ศ. 1970 นายพลลอน นอล และพรรค

² โปรดดู Encyclopaedia Britannica 2, pp. 757-758 และ อรรถม สุทธิสาคม "กัมพูชาแผ่นดินแห่งโศกนาฏกรรม Cambodia The Tragic Land", สารคดี 136 (มิถุนายน 2539) : 105-128.

พวกได้ยึดอำนาจเจ้าสีหนุเพื่อต่อต้านการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ของเวียดนามเข้ามาใน
กัมพูชา.

ความพยายามของนายพลลอน นอล ในการปราบปรามการครอบงำของเวียดนาม
และกลุ่มคอมมิวนิสต์กลุ่มเล็กๆ ของกัมพูชาที่รู้จักกันในนาม "กลุ่มเขมรแดง" (Khmer Rouge)
ทำให้เกิดกระแสความไม่พอใจขึ้นไปทั่วทั้งประเทศ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาซึ่งได้ให้การ
สนับสนุนนายพลลอน นอล ได้ทิ้งระเบิดทำลายสถานที่และประชาชนเป็นบริเวณกว้างครอบคลุม
พื้นที่ส่วนใหญ่ในประเทศโดยไม่เลือกเป้าหมาย (indiscriminate) ทำให้ประชาชนผู้
บริสุทธิ์ต้องบาดเจ็บล้มตาย จึงเป็นโอกาสให้กลุ่มเขมรแดงได้ขยายอิทธิพลและมีพลพรรค
มากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด เขมรแดงก็สามารถเข้ายึดครองกรุงพนมเปญและโค่นล้มรัฐบาลของ
นายพลลอน นอลลงได้สำเร็จและเปลี่ยนชื่อประเทศกัมพูชาเป็น "กัมพูชาประชาธิปไตย"
(Democratic Kampuchea) มีนายพล พต เป็นนายกรัฐมนตรีปกครองประเทศในระบอบ
สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ภายใต้การสนับสนุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน
ท่ามกลางความยินดีของประชาชนชาวกัมพูชาในขณะนั้น

แต่แล้วการกลับปรากฏว่า ตลอดระยะเวลาที่กัมพูชาตกอยู่ภายใต้การปกครองของ
เขมรแดงเป็นระยะเวลา 3 ปี 8 เดือน 20 วัน นับแต่วันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 1975 จนถึงวันที่ 7
มกราคม ค.ศ. 1979 เขมรแดงได้กระทำการเช่นฆ่าเพื่อนร่วมชาติร่วมเผ่าพันธุ์เดียวกันกว่า
2 ล้านคน ทั้งที่ตายเพราะถูกฆ่า ความอดอยากหิวโหย และโรคภัยไข้เจ็บ กลุ่มเขมรแดงได้
สังหารชาวกัมพูชาทั้งที่มีการศึกษา ทั้งที่อยู่ในชนชั้นกลาง และทั้งที่เป็นชาวบ้านธรรมดาที่เขมร
แดงสงสัยว่าจะเป็นศัตรูทางการเมืองของตน ในที่สุด กรุงพนมเปญเกือบจะกลายเป็นเมือง
ร้างเมื่อเขมรแดงอพยพผู้คนออกจากเมืองเพื่อไปทำไร่ทำนาในชนบทตามนโยบายปรับเปลี่ยน
ประเทศไปสู่สังคมเกษตรกรรมในอุดมคติ (an agrarian utopia) เจ้าสีหนุและเจ้าหญิงโม
นิคถูกเขมรแดงจับคุมขังไว้ พระโอรสของเจ้าสีหนุ 2 องค์ พระธิดา 3 องค์ และพระนัดดา 11
องค์หายสาบสูญ

อนุสรณ์สถานแห่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของเขมรแดงที่ได้รับการกล่าวขานถึงความโหด
ร้ายที่สุด คือ คุกตุลสเล็ง ซึ่งเดิมเป็นโรงเรียนอุดมศึกษาชื่อ ตูล สเวย์ เปร์ย เขมรแดงโดยนาย
ตา มีอก และนายमितร ดุก ได้ใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่สอบสวน กักขังทรมานนักโทษชั้น
ปัญญาชน มีนักโทษถูกฆ่าตายถึง 17,000 คน เฉลี่ยวันหนึ่งนักโทษจะถูกฆ่าประมาณ 100
คน นักโทษเหล่านี้ถูกฆ่าตายอย่างทารุณด้วยลักษณะต่างๆ กัน บางศพถูกตัดคอ บางศพ

ถูกตีมีขมขมบ้าง บางศพถูกชักกรอกแล้วหย่อนลงตุ่มกดน้ำให้ล้าล้า น้ำ บางศพถูกบังคับให้รับ
สารภาพด้วยการตัดเนื้อเป็นชิ้นๆ บางคนถูกกรอกน้ำแล้วขึ้นไปเหยียบ บางคนถูกช็อตด้วยไฟ
ฟ้าจนประสาทไม่ดี ปัญญาชนเหล่านี้เป็นผู้ที่เคยใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศอย่างสุขสบาย
รัฐบาลนายพล พต ได้ออกประกาศเรียกปัญญาชนเหล่านี้กลับมาพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เป็น
ปึกแผ่นและก้าวไปสู่ความเจริญเติบโต แต่กลับต้องมาถูกจับที่สนามบินและนำมาคุมขังที่คุก
แห่งนี้

สถานที่แห่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างออกไปจากใจกลางเมืองพนม
เปญราว 15 กิโลเมตร จะเป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ซึ่งใช้เป็นสนามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จกกันตีใน
ชื่อว่า "ทุ่งสังหาร" (The Killing Field หรือ เจียงเอ็ก) ทุ่งสังหารใช้เป็นที่ตั้งทหารชาวเขมรที่เป็น
ชาวบ้าน กรรมกร ชาวบ้านคนใดที่เขมรแดงเห็นว่ากระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่าเป็น
กบฏจะถูกฆ่าทันที ผู้หญิงบางคนถูกลงโทษด้วยการตัดหัวนม บางคนถูกข่มขืนกระทำชำเรา
ก่อนถูกฆ่าทิ้งแล้วผลักลงหลุมเป็นจำนวนกว่า 50 หลุมซึ่งประกอบด้วยหลุมศพหัวขาด หลุม
ศพเด็กและผู้หญิงเปลือย และยังมีเมรุกระดูกที่มีหัวกระดูกอัดแน่นสูงถึง 10 ชั้น ชั้น
ล่างสุดของเมรุบรรจุเสื้อผ้าของผู้เคราะห์ร้ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นภาพที่สร้างสลดหดหู่ใจ
แก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก

ความโหดร้ายของเขมรแดงที่ได้กระทำกับประชาชนของตน ทำให้กองทัพเวียดนาม
บุกกัมพูชาในปี ค.ศ. 1979 โดยใช้ข้ออ้างว่าเพื่อปลดแอกประชาชนชาวกัมพูชาจากการปก
ครองอันเลวร้ายของเขมรแดง กองทหารเวียดนามได้ขับไล่เขมรแดงเข้าไปในป่าลึกทางทิศ
ตะวันตก และเข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองในกัมพูชามาจนถึงปัจจุบันทำให้มี
การสู้รบระหว่างรัฐบาลเขมรที่ได้รับการหนุนหลังจากเวียดนามกับกองกำลังเขมรแดงมาโดย
ตลอดจนถึงทุกวันนี้

หลังจากเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชายุติลง ก็ได้เกิดเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่า
พันธุ์ในดินแดนอดีตประเทศยูโกสลาเวียขึ้นมาอีก

ค. อดีตประเทศยูโกสลาเวีย

อดีตประเทศยูโกสลาเวีย หรือ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย (The Socialist Federal Republic of Yugoslavia : SFRY)^{*} ประกอบด้วย 6 รัฐ อันได้แก่ สโลเวเนีย (Slovenia) โครเอเชีย (Croatia) เซอร์เบีย (Serbia) บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา (Bosnia-Herzegovina) มอนเตนิโก (Montenegro) และมาซิโดเนีย (Macedonia) รวมทั้งเขตการปกครองตนเอง 2 เขต คือ โคโซโว (Kosovo) และวอยโวดินา (Vojvodina)

ความเป็นมาของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในดินแดนบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาเกิดขึ้นเนื่องมาจากความแตกต่างในชาติพันธุ์ ศาสนา ประวัติศาสตร์อันนับย้อนหลังไปได้ถึงศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล เมื่อมีการล่มสลายของอาณาจักรไบแซนไทน์ (Byzantine Empire) และอาณาจักรโรมัน (Roman Empire) ทำให้ดินแดนบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนากลายเป็นดินแดนกันชนทางศาสนาและวัฒนธรรม โดยดินแดนทางฝั่งตะวันออกได้รับเอาศาสนาและประเพณีของคริสเตียนิกายออร์ทอดอกซ์ตะวันออก (Eastern Orthodox) ในขณะที่ทางฝั่งตะวันตกได้รับอิทธิพลทางอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี (Austro-Hungarian Empire) จึงทำให้ประชาชนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และเมื่ออาณาจักรออตโตมัน (Ottoman Empire) ได้แผ่ขยายอิทธิพลมายังดินแดนบอสเนียทางฝั่งตะวันออก ทำให้ประชาชนบางส่วนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ตะวันออกหันมานับถือศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้ทำให้ประชาชนเชื้อชาติต่างๆ ในดินแดนบอสเนียนับถือศาสนาที่แตกต่างกันถึง 3 ศาสนา คือ ชาวเซิร์บนับถือศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ ชาวโคซันนับถือศาสนาโรมันคาทอลิก และชาวสลาฟนับถือศาสนาอิสลาม ทั้งที่อันที่จริงแล้วประชาชนในดินแดนบอสเนียล้วนแล้วแต่พูดภาษาเดียวกันคือ ภาษา Serbo-Croatian³

ชาวเซิร์บรู้สึกว่ามันเองตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจากชาวคาทอลิกและชาวมุสลิมมาโดยตลอด นับตั้งแต่อาณาจักรออตโตมันเข้ามาปกครองเซอร์เบียในปี ค.ศ. 1389 และได้

^{*} ประเทศยูโกสลาเวียเดิมเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในคาบสมุทรบอลข่าน อยู่ทางทิศใต้ของประเทศออสเตรีย ประเทศฮังการี ทางฝั่งทะเลเอเดรียติก.

³ โปรดดู Lori Lyman Bruun, "Beyond the 1948 Convention Emerging Principles of Genocide in Customary International Law", *MD. Journal of International Law & Trade* 17 (1993) : 198 และศิริลักษณ์ อรุณศิริ, "บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา : บทพิสูจน์ความจริงใจของชาติตะวันตก", *สวทท. 71*.

ทำลายล้างชาวเซิร์บเป็นจำนวนมาก และต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลหุ่นเชิดของนาซีในโครเอเชียก็ได้สังหารชาวเซิร์บเป็นจำนวนหลายแสนคน⁴ ภายหลังจากการอสัญกรรมของจอมพล โจเซฟ บรอส ติตอ ในปี ค.ศ. 1980⁵ และภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ความตึงเครียดระหว่าง 3 เชื้อชาติ ได้แก่ ชาวโคอัท ชาวบอสเนียมุสลิมและชาวเซิร์บได้ประทุขึ้นพร้อมๆ กันกับการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง สโลเวเนียและโครเอเชียซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจเหนือกว่าสาธารณรัฐอื่นๆ ต้องการอิสระและอำนาจในการปกครองตนเอง ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดภาระการอุดหนุนทางเศรษฐกิจให้แก่สาธารณรัฐที่มีอุตสาหกรรมน้อยมากอย่างเซอร์เบีย ในขณะที่เซอร์เบียและมอนเตนิโกต้องการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางอย่างเต็มที่เพื่อให้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นเหตุให้ความรู้สึกชาตินิยมและกระบวนกรแบ่งแยกดินแดนขยายตัวรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกันได้เกิดกระแสชาตินิยมในเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในการปกครองตนเองและความเจริญรุ่งเรืองภายใต้การปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยตามแบบตะวันตก ตลอดจนการแตกแยกภายในพรรคคอมมิวนิสต์ของยูโกสลาเวีย (League of Communists of Yugoslavia) ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์สูญเสียอำนาจในการปกครองในดินแดนสาธารณรัฐโครเอเชีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาและมาซิโดเนีย ในที่สุดสโลเวเนียและโครเอเชียได้ประกาศเอกราชออกจากยูโกสลาเวียได้สำเร็จเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1991 โดยได้รับการรับรองรัฐจากประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปและประเทศอื่นๆ⁶ ความสำเร็จดังกล่าวได้กระตุ้นให้เกิดการประกาศเอกราชของมาซิโดเนียเมื่อวันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1991 ตามมา⁷ หลังจากการประกาศเอกราชของสโลเวเนียได้ 2 วัน กองทัพประชาชนยูโกสลาเวียซึ่งควบคุมโดยชาวเซิร์บได้เข้าโจมตีสโลเวเนีย⁸ สโลเวเนียจึงประกาศสงครามกับเซอร์เบีย มอนเตนิโก โคโซโวและวอยโวดินา จนเกิดเป็นสงครามกลางเมือง (civil war) และสโลเวเนียได้เรียกร้องให้มีการไกล่เกลี่ยระหว่างประเทศขึ้น ต่อมาชาวเซิร์บได้นำนโยบายที่เรียกว่า "การชำระล้างเผ่าพันธุ์" หรือ "Ethnic

⁴ Ibid.

⁵ Ibid. จอมพลติตอได้ปกครองยูโกสลาเวียด้วยระบบการปกครองแบบเผด็จการคอมมิวนิสต์ที่เข้มงวด ทำให้ปัญหาการแบ่งแยกทางเชื้อชาติและ ศาสนาสงบลงไป.

⁶ ภายหลังจากการประกาศเอกราช สโลเวเนียและโครเอเชียได้ตรากฎหมายบังคับใช้ภายในดินแดนของตนเอง โปรดดู Karl Arthur Hochkammer, "The Yugoslav War Crime Tribunal : The Compatibility of Peace, Politic and International Law", *Vanderbilt Journal of Tranational Law*, 28 (1995) : 126.

⁷ ศิริลักษณ์ อรุณศิลป์, "บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา : บทพิสูจน์ความจริงใจของชาติตะวันตก" *สารานุกรม* : 71

⁸ เรื่องเดียวกัน. กองทัพประชาชนยูโกสลาฟ (The Yugoslav People's Army : JNA) มีความเป็นมาจากประวัติศาสตร์ที่ชาวเซิร์บมีอำนาจในการควบคุม JNA ในการปลดออกชาวยูโกสลาฟออกจากการปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน-ฮังการีและจักรวรรดิซอโดมัน

Cleansing" มาใช้ในการฆ่าชาวมุสลิมและชาวโคอ์ทในดินแดนโครเอเชีย⁹ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแย่งชิงดินแดนให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ดินแดน (enclaves) ที่ชาวเซิร์บครอบครองอยู่ซึ่งกระจายอยู่ในหลายส่วนของประเทศถูกเชื่อมเข้ามาเป็นดินแดนผืนเดียวกันและรวมเข้ากับดินแดนของเซอร์เบียอันเป็นประเทศแม่ เพื่อนำไปสู่สภาพที่เรียกว่า "The Greater Serbia" โดยพยายามผลักดันชาวมุสลิมและชาวโคอ์ทให้ออกไปจากพื้นที่ที่ตนครอบครอง¹⁰ นอกจากนี้ นโยบาย ethnic cleansing ยังมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการชาวโครเอเชียได้เคยกล่าวในปี ค.ศ. 1941 ว่าจะฆ่าและเนรเทศชาวเซิร์บ และบังคับชาวเซิร์บให้นับถือศาสนาโรมันคาทอลิก¹¹

ในระหว่างการสู้รบของชาวเซิร์บตามนโยบาย Ethnic Cleansing นั้น ชาวเซิร์บได้ขับไล่ชาวมุสลิมออกจากดินแดนโดยนำไปกักขังไว้บนรถที่ปิดล็อกแน่นหนา และยังได้ทำลายเมืองบอสเนีย ทูบตีทำร้ายชาวมุสลิมจนถึงพิการและได้ฆ่าชาวมุสลิมเป็นจำนวนมากด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณ เช่น การให้ชาวมุสลิมจำนวนหนึ่งวิ่งหนีกระจัดกระจายไปในทิศทางต่างๆ และชาวเซิร์บก็จะยิงที่ด้านหลังขณะที่ศัตรูเหล่านั้นกำลังวิ่งหนี หรือการขานเรียกชื่อแบบสุ่มจากบัญชีรายชื่อที่มีอยู่และก็สังหารบุคคลที่ถูกเรียกชื่อเหล่านั้น ชาวมุสลิมบางส่วนก็ถูกกักขังและกระทำทารุณกรรมต่างๆ นานาภายในค่ายกักกัน

นอกจากนี้ ยังมีรายงานระบุว่า มีการจัดตั้ง "ค่ายข่มขืนกระทำชำเรา" (rape camp) อันเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการ Ethnic Cleansing อีกด้วย เด็กหญิงและสตรีมุสลิมจำนวนมากประมาณ 60,000 คน ถูกทหารชาวเซอร์เบียข่มขืนกระทำชำเราจนกว่าจะเสียชีวิตหรือเห็น

⁹ Karl Arthur Hochkammer, "The Yugoslav War Crimes Tribunal : The Compatibility of Peace, Politics, and International Law" , *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 28 (1995) : 127

¹⁰ สาเหตุที่ทำให้ชาวเซิร์บซึ่งมีจำนวนพลเมืองอยู่เพียงร้อยละ 33 แต่มีพื้นที่ครอบครองกระจายทุกพื้นที่ทั่วประเทศเกือบร้อยละ 64 ของอดีตประเทศยูโกสลาเวีย ก็เนื่องจากในสมัยที่บอสเนียอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน ผู้ปกครองและประชาชนในเมืองต่างก็หันมานับถือศาสนาอิสลาม พวกเขาจึงอดใจไม่ไหวจึงถูกผลักดันให้ออกไปอยู่ในพื้นที่ชนบท ไบรคดู สิริลักษณ์ อรุณศิลป์, "บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา : บทพิสูจน์ความจริงใจของชาติตะวันตก", *สวามิภรณ์* : 72

¹¹ "one third of the Serbs we shall kill, another we shall deport, and the last we will force to embrace the Roman Catholic and thus meld them into Croats" Karl Arthur Hochkammer, "The Yugoslav War Crimes Tribunal : The Compatibility of Peace, Politics, and International Law" , *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 28 (1995) : 127

ได้ชี้ชัดว่าตั้งครม¹² สตรีบางรายถูกชายกระทำชำเราถึง 30 คนต่อวันตลอดระยะเวลา 3 เดือน บางรายถูกช็อตด้วยกระแสไฟฟ้าและถูกทหารเซอร์เบียในเครื่องแบบทหารโครเอเชียกระทำชำเรา ในระหว่างที่มีการข่มขืนนั้น ก็มีการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์และบังคับให้สตรีนั้นสารภาพว่าถูกทหารโครเอเชียข่มขืนกระทำชำเรา

กระบวนการข่มขืนหญิงชาวมุสลิมดังกล่าวนี้ เรียกกันว่า "Systematic rape" ส่งผลให้มีสตรีตั้งครมถึง 25,000 ราย ทารกที่เกิดจากมารดามุสลิมที่ถูกข่มขืนนี้จะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมมุสลิมและจะกลายเป็นเด็กที่ไม่เป็นที่ต้องการหรือมีความต่างพร้อยทางเชื้อชาติ (unwanted or polluted children) การข่มขืนหญิงชาวมุสลิมแบบ Systematic rape ดังกล่าวนี้จัดเป็นมาตรการสำคัญในการบรรลุนโยบาย Ethnic Cleansing ของชาวเซิร์บเนื่องจากเป็นการทำลายเกียรติของผู้หญิงที่ถูกกระทำชำเราและเป็นการทำลายความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติและศาสนาอีกด้วย¹³

เจตนาของชาวเซิร์บในการที่จะทำลายชาวมุสลิมและรากฐานทางวัฒนธรรมของศาสนาอิสลามยังปรากฏได้ชัดเมื่อมีการสังหารอิหม่ามผู้นำทางศาสนาของอิสลามจำนวน 37 คน มีการเปรียบเทียบชาวมุสลิมว่าเป็นของสกปรก การนำสัญลักษณ์รูปไม้กางเขนขึ้นไปติดตั้งไว้บนยอดสถานที่สำคัญทางศาสนาของชาวมุสลิม นอกจากนี้ชาวเซิร์บยังได้สังหารเด็กทารกและผู้ป่วยชาวมุสลิมที่นอนพักรักษาตัวในศูนย์การแพทย์เพื่อที่จะให้มีที่พักเพียงพอสำหรับทหารชาวเซอร์เบียที่ได้รับบาดเจ็บ¹⁴

¹² Lori Lyman Bruun, "The Yugoslav War Crimes Tribunal : The Compatibility of Peace, Politics, and International Law", *MD. Journal of International Law & Trade* 17 (1993) : 200-201

¹³ รายละเอียดโปรดดู Catharine A. Mackinnon, "Rape, Genocide, and Women's Human Rights", *Harvard Women's Law Journal* (spring 1994) :5-16 และ Adrien Katherine Wing & Syke Merchan, "Rape, Ethnic and Culture: Spirit Injury From Bosnic to Black America", *Columbia Human Rights Law Review*, 25 No.1 (1993) : 7-12

¹⁴ Lori Lyman Bruun, "The Yugoslav War Crimes Tribunal : The Compatibility of Peace, Politics, and International Law", *MD. Journal of International Law & Trade* 17 (1993) : 200-201

ง. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในติมอร์ตะวันออก¹⁵

ติมอร์ตะวันออก (East Timor) เป็นเกาะที่อยู่เหนือประเทศออสเตรเลีย โดยตามสภาพภูมิศาสตร์แล้ว เกาะติมอร์จะประกอบเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะอินโดนีเซีย ติมอร์ตะวันออก (หรือเดิมมีชื่อว่า "Netherland East Indian") เคยตกเป็นดินแดนในอาณานิคมของโปรตุเกสมาตั้งแต่ราวปี ค.ศ. 1500 ในขณะที่เนเธอร์แลนด์เข้าครอบครองดินแดนติมอร์ในฝั่งตะวันตก (Western Timor) ซึ่งต่อมากลายเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซียในปี ค.ศ. 1949 อินโดนีเซียพยายามที่จะเรียกร้องดินแดนส่วนที่เหลือ คือ ติมอร์ตะวันออกกลับคืนมาเป็นของตน และปฏิเสธข้อเรียกร้องที่จะให้ติมอร์ตะวันออกเป็นติมอร์โปรตุเกส (Portuguese Timor) มาโดยตลอด

ในปี ค.ศ. 1974 รัฐบาล Caetano ในประเทศโปรตุเกสเริ่มตกต่ำลง โปรตุเกสจึงยินยอมให้ดินแดนอาณานิคมของตนมีสิทธิที่จะกำหนดจิตใจตนเอง (self-determination) ตลอดจนให้อิสระแก่ดินแดนอาณานิคมเหล่านั้น แต่เนื่องจากในการให้อิสระแก่ติมอร์ตะวันออกนั้น โปรตุเกสไม่ได้มีระบบการจัดการที่ดีพอจึงทำให้เกิดสุญญากาศทางอำนาจ (power vacuum) ขึ้นในติมอร์ตะวันออกมีการจัดตั้งพรรคการเมืองมากมายหลายพรรคหนึ่งในบรรดาพรรคการเมืองเหล่านั้น ได้แก่ พรรคยูดีที (UDT) ซึ่งมีความปรารถนาที่จะให้ติมอร์ตะวันออกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับอินโดนีเซียและพยายามที่จะยึดอำนาจโดยการทำรัฐประหารในเดือนสิงหาคมปี ค.ศ. 1975 ในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1975 กองกำลังอินโดนีเซียซึ่งอ้างว่าเป็นพวกอาสาสมัครได้บุกติมอร์ตะวันออกและได้กวาดล้างกลุ่มเฟรติลิน (Fretilin) ซึ่งเป็นกลุ่มที่สนับสนุนให้อิสระของติมอร์ตะวันออก ในที่สุดติมอร์ตะวันออกก็ถูกผนวกเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศอินโดนีเซียโดยที่ยังคงมีกลุ่มกองโจรดำเนินการสู้รบกับอินโดนีเซียเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

มีการประมาณการว่าประชาชนจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรในปี ค.ศ. 1975 ซึ่งมีทั้งหมด 600,000 เสียชีวิตเนื่องจากสงคราม โรคภัยไข้เจ็บและความอดอยาก คณะกรรมการองค์การกาชาดสากล (The International Committee of Red Cross) ซึ่งดำเนิน

¹⁵ Roger S. Clark, "Does the Genocide Convention Go Far Enough? Some Thoughts on the Nature of Criminal Genocide in the Context of Indonesia's Invasion of East Timor", *Ohio Northern University Law Review*, 8 (1981): 321-324

งานด้านสิทธิมนุษยชนภายหลังจากสงครามกลางเมืองในติมอร์ตะวันออกในเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 1975 ถูกบังคับให้ออกนอกประเทศในช่วงที่อินโดนีเซียจะบุกติมอร์ตะวันออก และในปี ค.ศ. 1979 อินโดนีเซียได้ปฏิเสธความช่วยเหลือจากต่างประเทศและไม่ยินยอมให้องค์กรระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ตรวจสอบสถานการณ์เข้ามาในอินโดนีเซีย องค์การกาชาดสากลได้รับอนุญาตให้เข้ามาในอินโดนีเซียได้อีกครั้งในเดือน ตุลาคม ค.ศ. 1979 ภายใต้อำนาจบังคับบางประการ ภายหลังจากที่เสร็จสิ้นภารกิจการเข้าไปประเมินสถานการณ์ในดินแดนติมอร์ตะวันออกแล้ว ผู้ประสานงานด้านการแพทย์อนามัยผู้หนึ่งของคณะกรรมการองค์การกาชาดสากลได้แถลงในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1980 ว่าเป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุดเท่าที่เขาเคยพบมา ภาวะทุพโภชนาได้แผ่ขยายไปทั่ว จำนวนผู้เสียชีวิตจำนวนมากเป็นผลโดยตรงมาจากการอดอยากโดยไม่เลือกหน้าของอินโดนีเซีย ความอดอยากหิวโหยเกิดขึ้นเนื่องจากการที่ประชาชนจะต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านเรือน ไร่นา ปลูกสัตว์ของตนเพื่อหนีภัยสู้รบไปยังบริเวณภูเขา ยิ่งกว่านั้น ชาวติมอร์ตะวันออกยังถูกกักขังควบคุมไว้ในค่ายกักกันที่มีสภาพแออัดและคับแคบมาก ทำให้เกิดการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคมาเลเรีย โรคปอด

ในเมืองดิลี (Dili) ในช่วงต้นที่มีการยึดครองติมอร์ตะวันออก พลเรือนจำนวนมาก ร้อยคนถูกประหารชีวิต พลเรือนอีกจำนวนหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาและมีความรู้ความสามารถในระดับผู้นำได้หายสาบสูญไป ประชาชนส่วนที่ยอมจำนนต่ออินโดนีเซียแล้ว ภายใต้อำนาจการบังคับด้วยการนิรโทษกรรม ปี ค.ศ. 1977 ก็ได้สาบสูญไปด้วย และเชื่อว่าจะถูกสังหารเสียชีวิตทั้งหมด สภาพภายในเรือนจำที่ใช้กักขังนักโทษการเมืองก็มีสภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐานอย่างมากและเต็มไปด้วยโรคฉี่หนูโรคและภาวะทุพโภชนาการ ด้วยเหตุดังกล่าวทางการอินโดนีเซียจึงไม่อนุญาตให้คณะกรรมการองค์การกาชาดสากลเข้าไปเยี่ยมในดินแดนติมอร์ตะวันออก นอกจากนี้ยังมีรายงานว่ามีการทารุณกรรมชาวติมอร์ตะวันออกอีกด้วย เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การปรักปรำประชาชนว่าเป็นสมาชิกกลุ่ม Fretilin และการกระทำทารุณกรรมด้วยการจี้ด้วยไฟฟ้า

จ. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา

ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา รวันดาเป็นประเทศในทวีปแอฟริกาที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดประเทศหนึ่ง ประกอบด้วยประชากรราว 8 ล้านคน เป็นชาว Hutu ร้อยละ 85 เป็นชาว Tutsi ร้อยละ 4 และเป็นชาว Batwa และ Pygmy อีกร้อยละ 1 ในช่วงระยะเวลาที่รวันดาตกเป็นอาณานิคมของเบลเยียมอยู่นั้น รัฐบาลเบลเยียมได้มอบ

หมายให้ชาว Tutsi ซึ่งมีความจงรักภักดีกับเบลเยียมเป็นผู้ปกครองประเทศซึ่งมีพลเมืองส่วนใหญ่เป็นชาว Hutu การปกครองดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจแก่ชาว Hutu เป็นอย่างยิ่ง จนกระทั่งวันดาได้รับเอกราชจากเบลเยียมในปี ค.ศ. 1962 ฝ่าย Hutu ได้ขึ้นมาใช้อำนาจในการปกครองประเทศทั้งทางด้านรัฐบาลและการทหาร ในช่วงที่มีการประกาศเอกราชนั้นเองก็ได้มีความรุนแรงเกิดขึ้นและฝ่าย Tutsi จึงได้จัดตั้งกองกำลังแนวร่วมรักชาติ Rwanda Patriotic Front (RPF) ขึ้นในอุกันดา เพื่อที่จะพยายามกลับเข้ามาใช้อำนาจในวันดาอีกครั้ง แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ¹⁶

ในปี ค.ศ. 1973 นายพล Juvenal Habyarimana ซึ่งเป็นชาว Hutu ได้ทำการยึดอำนาจและขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีของวันดา ตลอดระยะเวลา 21 ปี ที่นายพล Habyarimana ปกครองวันดา มีชาว Tutsi ได้รับการแต่งตั้งให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งสำคัญน้อยมาก นอกจากนี้ ยังมีการห้ามมิให้ทหารชาว Hutu สมรสกับ Tutsi อย่างเด็ดขาด และประชาชนทุกคนจะต้องพกบัตรประจำตัวที่ระบุเชื้อชาติไว้และมีการสนับสนุนนโยบายปราบปรามชาว Tutsi ในช่วงปี ค.ศ. 1990-1993 รัฐบาลของประธานาธิบดี Habyarimana ได้สังหารชาว Tutsi กว่า 2,000 คนด้วยเหตุผลทางด้านเชื้อชาติ โดยใช้ข้ออ้างว่าเป็นสมาชิกของ RPF¹⁷

สถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ปะทุขึ้นในวันดาเมื่อประธานาธิบดี Habyarimana ถูกลอบสังหารโดยเครื่องบินที่โดยสารถูกยิงตกโดยกองกำลังไม่ทราบฝ่ายในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1994 กองกำลัง RPF ได้เข้าโจมตีกองกำลังฝ่าย Hutu และได้เข้าร่วมกับ Hutu หัวก้าวหน้าทำการจัดตั้งรัฐบาลในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1994 แต่ในที่สุดบ้านเมืองก็เข้าสู่ภาวะยุ่งเหยิงและมีการนองเลือดเกิดขึ้น¹⁸ ประชาชนราว 500,000 - 1,000,000 คน ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย Tutsi และชาว Hutu หัวก้าวหน้าถูกสังหารหมู่ ก่อให้เกิดคลื่นผู้ลี้ภัยชาว Tutsi จำนวนมหาศาลหลังไหลไปยังค่ายผู้อพยพในอุกันดาและในยุโรป อเมริกาเหนือและประเทศอื่นๆ

¹⁶ Paul J. Magnarella, "Expanding the Frontiers of Humanitarian Law : The International Criminal Tribunal For Rwanda", *Florida Journal of International Law*, (Fall 1994) : 421-424

¹⁷ Ibid., p.423

¹⁸ Ibid.

ชาว Hutu ซึ่งเป็นฝ่ายที่มีอำนาจครอบครองกรุง Kigali เมืองหลวงของรวันดา ได้พยายามผลักดันมิให้ผู้ลี้ภัยกลับคืนสู่ภูมิลำเนาเดิม ทำให้เกิดเป็นปัญหาผู้ลี้ภัย¹⁹

ก่อนหน้าที่ประธานาธิบดี Habyarimana จะเสียชีวิต ได้มีการบรรลุข้อตกลงร่วมกันที่เมือง Arusha ของประเทศแทนซาเนียในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1993 เพื่อให้มีการแบ่งปันอำนาจระหว่างประธานาธิบดี Habyarimana กับ RPF และกลุ่มต่างๆ ในรวันดา (เรียกว่า "ข้อตกลง Arusha") ข้อตกลง Arusha ดังกล่าวมุ่งหมายให้ผู้ลี้ภัยกลับคืนสู่บ้านเกิดเมืองนอนของตนและให้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยในปี ค.ศ.1997²⁰

อย่างไรก็ตาม ชาว Hutu หัวรุนแรงซึ่งเป็นฝ่ายของประธานาธิบดี Habyarimana ยังคงไม่ยอมรับในข้อตกลง Arusha ดังกล่าวและได้จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ส่วนบุคคลที่ชื่อว่า Radio-Television Libre Mille-Collines ขึ้นมาโฆษณาชวนเชื่อเป็นระยะเวลานานหลายเดือน นอกจากนี้ยังได้ลักลอบนำเข้าอาวุธและกองกำลังจากต่างประเทศเข้ามาอย่างลับๆ เพื่อปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ได้มีการจัดทำรายชื่อและแผนที่แสดงบ้านเรือนของชาว Tutsi เพื่อให้สามารถฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วทันทีที่ได้รับคำสั่ง เป้าหมายการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้แก่ ชาว Tutsi และชาว Hutu หัวก้าวหน้า การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้เริ่มต้นขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนถึงเดือนกรกฎาคม ในที่สุดกองกำลัง RPF ก็เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ²¹ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาส่งผลให้มีชาว Tutsi และชาว Hutu หัวก้าวหน้าเสียชีวิตประมาณ 800,000 คนและหลังไหลเข้าไปยังประเทศข้างเคียง คือ แคร่ บุรุนดี แทนซาเนีย เคนยาและอุกันดาไม่ต่ำกว่า 2,000,000 คน²²

ปัจจุบันหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ รัฐบาลได้พยายามที่จะให้มีการดำเนินคดีและประหารชีวิตชาว Hutu ที่ก่อเหตุฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และข่มขืนจำนวนประมาณหลายหมื่นคนโดยใช้ศาลและกฎหมายอาญาภายในของตนเองซึ่งได้ตราขึ้นมาภายหลัง

¹⁹ William A. Schabas, "Justice, Democracy and Impunity in Post-Genocide Rwanda : Searching for Solution to Impossible Problems", *Criminal Law Forum* (1996) : 523-524

²⁰ Ibid., p.524

²¹ Ibid.

²² Paul J. Magnarella, "Expanding the Frontiers of Humanitarian Law : The International Criminal Tribunal For Rwanda", *Florida Journal of International Law* (fall 1994) : 421

นอกจากสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ดังกล่าวโดยละเอียดมาแล้วข้างต้น ยังมีสถานการณ์การสังหารหมู่อื่นๆ ที่สำคัญซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นอีกหลายครั้ง เช่น การสังหารหมู่ในอดีตสหภาพโซเวียต สตาลินต้องการกวาดล้างศัตรูของตนมีผลให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 1 ล้านคน เหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อิรัก ประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ได้สังหารชาวเคิร์ด (Kurds) ทำลายบ้านเรือน บังคับให้ออกนอกประเทศ จำกัดสิทธิในที่ดินและใช้อาวุธเคมีกับชาวเคิร์ด เหตุการณ์การสังหารหมู่ในไนจีเรียในช่วงที่เกิดสงครามการเมือง ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 1 ล้านคน เหตุการณ์การสังหารหมู่ในบังกลาเทศช่วงที่มีการแยกประเทศบังกลาเทศออกจากปากีสถานตะวันออก ทำให้ชาวบังกลาเทศเสียชีวิตประมาณ 1 ล้านคน เหตุการณ์การสังหารหมู่ในรัฐยูเครนซึ่งได้ใช้วิธีการปล่อยให้ประชาชนอดตาย (famine) เหตุการณ์การสังหารหมู่ในปารากวัยที่ได้มีการฆ่าและเนรเทศชาวอินเดียนในช่วงปี ค.ศ. 1970 เหตุการณ์การสังหารหมู่ในอุกันดา ซึ่งเป็นการฆ่าและการปราบปรามประชาชนของประธานาธิบดีอิดี อามิน เหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในธิเบตซึ่งรัฐบาลจีนได้สังหารและได้ทำหมันชายชาวธิเบตและทำแท้งหญิงชาวธิเบตเพื่อยึดครองดินแดนธิเบต เป็นสาเหตุให้องค์ดาไลลามะผู้เป็นประมุขแห่งธิเบตต้องเสด็จลี้ภัยยังต่างประเทศ จนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอะบอริจินในออสเตรเลียแม้กระทั่ง ในประเทศที่สิทธิมนุษยชนแบ่งบานอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ยังเคยเกิดเหตุการณ์ที่อาจเข้าข่ายเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มาแล้ว คือ เหตุการณ์ที่ชาวอเมริกาปราบปรามและรุกไล่ที่ดินของชาวอินเดียนแดงสมัยที่สหรัฐอเมริกากำลังสร้างประเทศใหม่ๆ เป็นต้น

2.2 สรุปรูปแบบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

จากการศึกษาถึงสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในสังคมโลกนี้ จักเห็นได้ว่ารูปแบบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มิได้จำกัดอยู่เพียงรูปแบบเดียว แต่จะมีมากมายหลายรูปแบบแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความเกลียดชังและจำนวนของเหยื่อที่มีอยู่ในขณะนั้น จากที่ได้ศึกษาสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปกรรมวิธีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ดังนี้

1. การกำหนดตัวเหยื่อ (identification) กล่าวกันว่า ความสำเร็จของนาซีเยอรมันในการฆ่าล้างชาวยิวเป็นจำนวนมากมายมหาศาลถึง 6 ล้านคนนั้นเกิดขึ้นได้เพราะกรรมวิธีการกำหนดตัวเหยื่ออันเป็นเป้าหมายของการทำลายล้างที่แยบยล โดยได้ใช้วิธีการประทับตัวอักษร "J" หรือ "JUDE" ไว้ในเอกสารแสดงตน เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง เป็นต้น

ให้แก่ประชาชนที่มีเชื้อสายยิวทุกคน รวมทั้งกำหนดให้ชาวยิวทุกคนต้องมีชื่อกกลาง (middle name) โดยให้ผู้ชายใช้ชื่อกกลางว่า "Israel" และผู้หญิงใช้ชื่อกกลางว่า "Sara" นอกจากนี้ ยังได้บังคับให้ชาวยิวทุกคนติดเครื่องหมาย "Star of David" ไว้บนอกเสื้อและสถานที่พักอาศัยด้วย ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ตำรวจหรือสายลับในการตรวจตราชาวยิวเหล่านี้²³

2. การจำกัดบริเวณสถานที่พักอาศัย ในเยอรมันนั้น ชาวยิวถูกกำหนดให้อยู่เฉพาะใน ghetto เท่านั้น ในดินแดนอริก ชาวยิวถูกผลักดันให้ไปอยู่ตรงบริเวณพรมแดนอริกทางภาคเหนือ เป็นต้น
3. การจำกัดสิทธิพลเมืองของเหยื่อ เช่น สิทธิในการใช้บริการสาธารณะ เช่น โรงเรียน ห้องสมุด เป็นต้น สิทธิในการประกอบอาชีพหรือดำเนินธุรกิจการค้า สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการบริโภคอาหาร และสิทธิอื่นๆ
4. การจำกัดและการยึดทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นที่ดินทำกิน บ้านพักอาศัย วัสดุภัณฑ์ แม้กระทั่งทรัพย์สินส่วนตัว อย่างเช่น เสื้อผ้า ชุดชั้นใน ฟันทอง รวมถึงเครื่องใช้สอยในครัวเรือน เช่น หม้อ กะทะ ก็ถูกยึดด้วย จนทำให้เหยื่อผู้เคราะห์ร้ายอยู่ในสภาพสิ้นเนื้อประดาตัว แม้เสื้อผ้าก็ไม่มีสวมใส่ ต้องอยู่สภาพที่เปลือยกาย เป็นที่เวทนาแก่ผู้พบเห็นอย่างมาก
5. การปล่อยให้เหยื่ออดอยากหิวโหยหรืออยู่ในภาวะทุพโภชนาการ ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับชาวยิว ชาวเชมร ชาวอาเมเนียน ชาวติมอร์ตะวันออก เป็นต้น
6. การให้แรงงานเหยื่ออย่างหนัก รวมถึงการบังคับให้ประชาชนไปทำงานเกษตรกรรม เช่นที่ เกิดขึ้นกับชาวเชมรและชาวยิว
7. การเนรเทศ การเคลื่อนย้ายหรือการผลักดันเหยื่อจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง บางครั้งใช้วิธีการที่ทารุณ เช่น การล่อมเหยื่อจำนวนมากเข้าด้วยกันด้วยเชือก หรือการกักขังเหยื่อเป็นจำนวนมากในที่ที่คับแคบ เช่น ในรถ หรือ การเนรเทศเหยื่อไปในที่ที่ทุรกันดารโดยให้เดินเท้าไป เป็นต้น

²³ Leo Kuper, *Genocide*, (Suffolk : Richard Clay (The Chaucer Press) Ltd., 1981) : p. 125

8. การปลดอาวุธเหยื่อและการลงโทษเหยื่ออย่างรุนแรงหากพบว่าครอบครองอาวุธไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหยื่อหมดหนทางต่อสู้ และในที่สุด เหยื่อจะถูกฆ่าตายโดยปราศจากอาวุธใดๆ
9. การทำลายสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน โบราณวัตถุ วรรณกรรม คัมภีร์ หรือตำราต่างๆ
10. การสังหารชีวิตหรือกักขังหรือเนรเทศบุคคลที่มีฐานะเป็นชนชั้นผู้นำของสังคมของกลุ่มเหยื่อ เช่น ผู้นำทางศาสนา นักเขียน นักกฎหมาย แพทย์ ข้าราชการ เป็นต้น
11. การสังหารชีวิตเหยื่อเป็นจำนวนมากด้วยวิธีการที่ทารุณ เช่น การยิงด้วยปืน ฟันด้วยดาบ ตัดคอ แขว่นคอ การฆ่าด้วยระเบิด การจับเด็กทารกแรกเกิดทุ้มลงกับพื้นดินหรือก้อนหิน การรมด้วยแก๊สพิษ การใช้อาวุธเคมี และอาวุธร้ายแรงอื่นๆ เป็นต้น
12. การทำร้ายร่างกายหรือการตัดอวัยวะของเหยื่อเพื่อการทรมาน หรือการทรมานเหยื่อด้วยเครื่องมือ ทำให้เหยื่อได้รับความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส
13. การข่มขืนกระทำชำเราหญิงหรือเด็กหญิงที่เป็นเหยื่อเพื่อให้เกิดความต่างพร้อยทางเชื้อชาติหรือเพื่อทำลายเกียรติของหญิงนั้น การข่มขืนกระทำชำเราหญิงนั้น เกิดขึ้นแทบจะทุกเหตุการณ์ แต่ที่เกิดขึ้นด้วยความจงใจและกระทำอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กรณีที่เกิดขึ้น บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา
14. การปล่อยให้เหยื่อเจ็บป่วยหรือติดเชื้ โดยไม่มีการดูแลรักษาใดๆ
15. การบังคับให้ทำแ่ง ทำหมัน
16. การโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) ให้ประเทศอื่นเกลียดชังประชาชนกลุ่มที่เป็นเหยื่อ และสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันทำลายประชาชนกลุ่มนั้นด้วย เช่น ในกรณีของนาซีเยอรมัน เป็นต้น

เมื่อมีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์เป็นจำนวนมาก สิ่งที่ต้องตามมาต่อไป คือ การจัดการกับศพของเหยื่อ ในตุรกี รวันดา บรูไนและบังกลาเทศจะใช้วิธีการโยนศพลงแม่น้ำ ในบางกรณีจะใช้ให้เหยื่อที่ยังมีชีวิตเก็บศพเหยื่อที่ตายไปแล้ว บางกรณีก็จะให้เหยื่อไปยืนอยู่บริเวณปากหลุมขนาดใหญ่แล้วจึงจ่อยิงเหยื่อพร้อมกับทับเหยื่อตกหลุมที่ถูกขุดขึ้นนั้น เป็นต้น

รูปแบบการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในยุคปัจจุบันและยุคอนาคต เชื่อว่าจะเกิดขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อันได้แก่ อาวุธเคมี อาวุธเชื้อโรคและอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งจะทำให้เกิดการตายอย่างมหาดศาของมนุษย์อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน นอกจากนี้ ยังอาจทิ้งผลกระทบที่รุนแรงต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกเป็นระยะเวลาช้านาน ซึ่งในที่สุด แม้จะมีผู้รอดชีวิตจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ก็ไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ได้

2.3 ประเภทของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ รูปแบบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และการทำลายล้างกลุ่มมนุษย์ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ สรุปได้ว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ทางกายภาพ (physical genocide) ได้แก่ การทำให้เกิดการตายหรือการบาดเจ็บทางด้านร่างกาย สุขภาพอนามัย และความสมบูรณ์ของร่างกายของสมาชิกกลุ่ม²⁴

2. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ทางชีวภาพ (biological genocide) ได้แก่ การควบคุมมิให้มีการเกิดของสมาชิกกลุ่ม²⁵

3. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ทางวัฒนธรรม (cultural genocide) ได้แก่ การทำลายลักษณะเฉพาะของกลุ่ม เช่น การบังคับให้เคลื่อนย้ายเด็กออกจากกลุ่ม การเนรเทศ การห้ามใช้ภาษา

²⁴ Ibid.,p.30

²⁵ Ibid.

ของกลุ่ม การทำลายหนังสือ เอกสาร ตำราต่างๆ การทำลายอนุสรณ์สถาน พิพิธภัณฑสถาน โรงเรียน โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนสถาน และรูปเคารพทางศาสนา เป็นต้น²⁶

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ราฟาเอล เลมกิน (Rafael Lemkin) ผู้บัญญัติศัพท์คำว่า "genocide" ยังได้เคยจำแนกการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ออกเป็น political genocide, social genocide, cultural genocide, economic genocide, biological genocide, physical genocide และ religious and moral genocide อีกด้วย

2.4 สาเหตุที่ทำให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละแห่ง มาจากสาเหตุต่างๆ กันไป สาเหตุที่สำคัญ ได้แก่

- (ก) การเกลียดชังระหว่างชนชาติเนื่องจากชาตินิยมรุนแรง
- (ข) การเกลียดชังระหว่างศาสนา
- (ค) ความแตกต่างทางลัทธิการเมือง
- (ง) ข้อกล่าวอ้างอื่นๆ เช่น เพื่อยึดครองดินแดน

เหตุผลของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เหล่านี้มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานสังคมที่เป็นแบบพหุสังคม (plural society) กล่าวคือ เป็นสังคมที่มีความหลากหลายในด้านสีผิว เชื้อชาติ หรือศาสนา ในความหลากหลายนี้ยังมีความไม่เท่าเทียมกันทางการเมือง (political inequality) แม้ในประเทศที่มีรูปแบบการปกครองที่เน้นความเท่าเทียมกันทางการเมือง แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็ยังคงไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เท่าเทียมกันทางการเมืองดังกล่าวทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ (discriminate) ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างกลุ่มของตนกับกลุ่มอื่นๆ เช่น การจำกัดโอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การได้รับเงินเดือนค่าจ้าง การแต่งงานกันเองภายในกลุ่ม (intermarriage) และการแยกพลเรือนออกจากกัน (segregation) การเลือกปฏิบัติเช่นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้แต่งงานกันเองภายในกลุ่มและการแยกพลเรือนออกจากกัน ทำให้เกิดชนชั้นปกครองหรือชนชั้นสูง (dominant or superior) กับชนชั้นที่อยู่ใต้การปกครองหรือชนชั้นต่ำ (subordinate or inferior) ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นระหว่างกลุ่มไปในที่สุดและแผ่ขยายออกไปยังส่วนต่างๆ (sector) ของสังคมอย่างรวดเร็ว จน

²⁶ Ibid.

ทำให้สังคมเกือบทั้งหมดแบ่งออกเป็นขั้ว (polarized) และมีการเผชิญหน้ากันอยู่เสมอในรูปแบบของการจลาจล การลุกฮือทางการเมือง การปราบปรามประชาชนและการก่อการร้าย (terrorism)²⁷

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสังคมแบบพหุสังคมหรือสังคมหลากหลายนั้น ส่วนหนึ่งได้แก่ การล่าอาณานิคม (colonization) และการปลดปล่อยอาณานิคม (decolonization) เนื่องจากในประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมมักจะมีการบังคับใช้มาตรการแต่งงานกันภายในกลุ่มค่อนข้างมาก มีการปกครองที่ไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติ และมีการนำเอาแรงงานหรือทาสจากต่างถิ่นเข้ามาในประเทศอาณานิคมเป็นจำนวนมาก เพื่อเร่งสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศที่ล่าอาณานิคมให้มากที่สุดและเพื่อใช้ทดแทนแรงงานภายในท้องถิ่นที่ไม่ยอมตกเป็นทาสของนักล่าอาณานิคม แรงงานจากต่างถิ่นเหล่านี้ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและกลายเป็นปัญหาใหญ่แก่ประชาชนท้องถิ่นดั้งเดิม นอกจากนี้ นโยบายการปกครองประชาชนท้องถิ่นของประเทศผู้ล่าอาณานิคมบางประเทศอย่างเช่น นโยบาย "แบ่งแยกแล้วปกครอง" (separate and rule) หรือการให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งปกครองหรือมีอิทธิพลเหนือประชาชนอีกกลุ่มยิ่งทำให้เพิ่มความแตกแยกภายในประเทศอาณานิคมมากขึ้น ทำให้ต่างฝ่ายต่างเป็น "คนแปลกหน้า" จนในที่สุดก็ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ เมื่อมีการปลดปล่อยอาณานิคม ก็พยายามที่จะมีอิทธิพลครอบงำ (dominate) ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งจนเกิดความรำคาญใจไปทั่ว

2.5 ผลกระทบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และความสนใจของชาวโลกต่อปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ก่อผลกระทบต่อสังคมโลกโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

(1) การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้สร้างความเสียหายและความสูญเสียแก่ประชาชนผู้ต้องชะตากรรมเป็นอันมาก เนื่องจากต้องพลัดจากที่อยู่ จากญาติพี่น้อง ถูกฆ่า ถูกข่มขืน ทูพพลภาพ เกิดโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสร้างความพินาศทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศชาติ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะฟื้นฟูขึ้นมาอีกได้และบางครั้งก็ไม่สามารถแก้ไขให้กลับคืนมาได้เลย นับว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ส่งผลที่เลวร้ายยิ่งกว่าการเกิด

²⁷ Ibid., pp. 57-58

สงคราม ทั้งนี้ เนื่องจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ส่งผลกระทบต่อทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศหรือทั่วทวีป มิใช่เฉพาะเพียงจุดที่มีการสู้รบ

(2) ก่อให้เกิดคลื่นผู้ลี้ภัย²⁸ จำนวนมหาศาลไปยังประเทศข้างเคียง เช่น การลี้ภัยของชาวโรฮิงญา ชาวกัมพูชา ชาวเคิร์ด เป็นต้น เฉพาะในประเทศไทย ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีนได้สร้างปัญหาให้แก่ประเทศไทยไม่น้อย มีผู้ลี้ภัยอยู่ตามค่ายต่างๆ บริเวณชายแดนเป็นจำนวนหลายแสนคน ทำให้ประเทศไทยต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้ลี้ภัยเหล่านี้และทำให้เกิดปัญหาดังคมและความมั่นคงตามบริเวณชายแดนตามมา เนื่องจากกองทหารเวียตนามได้ใช้ปืนใหญ่และจรวดยิงถล่มค่ายผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชา ทำให้ประชาชนบาดเจ็บล้มตาย ทรัพย์สินบ้านเรือนเสียหาย นอกจากนี้ กองทหารเวียตนามยังได้ล่องลำอริบิโดยเข้ามาในดินแดนของไทยซึ่งทำให้ทหารไทยสละชีวิตไปแล้วหลายนาย²⁹

(3) ทำให้เกิดความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ถ้ากลุ่มที่เป็นเป้าหมายในการทำลายล้างเผ่าพันธุ์เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือมีความสัมพันธ์ด้านใดด้านหนึ่งกับประเทศเพื่อนบ้านนั้น เช่น

- เหตุการณ์ในอดีตยูโกสลาเวีย ทำให้ชาวอัลบาเนียในจังหวัดโคโซโว (Kosovo) ไม่พอใจ
- เหตุการณ์ในดินแดนบอสเนียทำให้เกิดความไม่พอใจในประเทศฮังการี เนื่องจากมีชาวฮังการี อาศัยอยู่ในดินแดนโครเอเชีย (Croatia) จำนวนมาก
- การฆ่าและการข่มขืนชาวมุสลิมในบอสเนีย ทำให้ประเทศมุสลิมอื่นๆ เกิดปฏิกิริยาต่อต้านเพื่อคุ้มครองคนมุสลิมด้วยกัน

²⁸ นอกจากคำว่า "ผู้ลี้ภัย" (refugees) แล้วยังมีคำว่า "ผู้อพยพ" (migrants), "ผู้หลบหนีเข้าเมือง" (illegal entrants) และ "ผู้พลัดถิ่น" (displaced persons) ด้วยคำเหล่านี้มีความหมายแตกต่างกันในกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ผู้ลี้ภัยที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ ผู้ที่ออกจากบ้านเกิดเมืองนอนด้วยความหวาดกลัวอย่างฝังรากลึก (well-founded of fear) ว่าจะถูกประหารชีวิตหรือเป็นผู้ไร้สัญชาติ ไม่ได้รับการปกป้องจากบ้านเกิดเมืองนอนของตน รายละเอียดโปรดดู พนมวรรณ ยามัสเสียร, "กฎหมายและการปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีนในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527)

²⁹ กรมประชาสัมพันธ์, "วิกฤติการณ์ทางด้านผู้ลี้ภัยในโลก", ใน *วิเคราะห์ข่าวต่างประเทศ* (มีนาคม 2530) , หน้า 131-132 อนุสัญญาเจนีวาบัญญัติให้ประเทศเจ้าของบ้านมีหน้าที่ในการดูแลผู้ลี้ภัยเยี่ยงพลเมืองของตนเอง ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าว แต่รัฐบาลไทยก็ได้พยายามจัดการดูแลผู้ลี้ภัยเหล่านี้เป็นอย่างดีที่สุดตามหลักมนุษยธรรม

(4) ทำให้เกิดการรุกรานจากประเทศอื่นโดยใช้ข้ออ้างเพื่อเข้าช่วยยุติปัญหา ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสันติภาพของโลกตามมา เช่น

- แทนซาเนียบุกกูดินดา เพื่อโค่นล้มนายอิดี อามิน (Idi Amin) ที่สังหารชาวกูดินดา
- อินเดียบุกปากีสถาน เพื่อช่วยชาวบังกลาเทศในสงครามกลางเมืองแบ่งแยกดินแดน ในปี ค.ศ. 1971
- เวียดนามบุกกัมพูชา เพื่อโค่นล้มผู้นำเขมรแดง นายพอล พตในปี ค.ศ. 1979
- ประเทศตะวันตกประกาศเขตห้ามบินผ่าน "no fly zone" ในอิรัก เพื่อคุ้มครองชาวเคิร์ด (Kurds) เป็นต้น

สังคมโลกได้ให้ความสนใจด้วยความเป็นห่วงอย่างมากต่อสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นเกือบทุกแห่ง เนื่องจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและต่อสันติภาพของโลกในอีกส่วนหนึ่งด้วย ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป นอกจากความพยายามในการยุติปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แล้ว สังคมโลกต่างได้ยื่นมือช่วยเหลือด้านอาหาร เวชภัณฑ์ และเครื่องอุปโภคบริโภคอย่างอื่น เพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้รอดพ้นจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อย่างไรก็ตาม ก็มีการตั้งข้อสงสัยประเทศตะวันตกบางประเทศที่ให้ความสนใจต่อเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เฉพาะในกรณีที่ตนเองได้ผลประโยชน์ หรือสามารถขายอาวุธได้

จากสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ดังที่ได้กล่าวมาในบทนี้ จะเห็นได้ว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จัดเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงสูงสุดและสร้างความสะเทือนใจแก่มวลมนุษยชาติมากที่สุด ดังนั้น ในบทต่อไปจะได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวความคิดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย